

ÂŞIK ŞENLİK VE VATAN

Âşık Şenlik'in engin bir Türklük duygusu ile söylemiş olduğu destan ve koçaklamaları, Azerbaycan ve Kars çevresinde hâlâ dillerdedir. 1877 - 1878 Osmanlı - Rus Savaşı'nda Kars'ın Ruslar tarafından istila edilmesi üzerine Şenlik yörede köy köy dolaşarak halka şiirleri ile manevî yönden güç verdi.

Sebahattin YAŞAR

Toprak ve bayrak, Türk Milleti'nin gönül köşesine yüzyıllardır en güzel süs olmuş. Bu iki mefhum, bizim için anlamlı bir bütünü meydana getirmiş. Aslında bu değerlerin sevgisi, taa ezelden kalan bir miras bize. Toprak ve bayarağa Türkler kadar önem veren ikinci bir millete yeryüzünde rastlamak çok güç. Günümüzde de artarak devam eden bu sevgi, doğrusu birkaç yüzyılın birikimi değil. Sözkonusu unsurlar, ilkağlardan bugüne Türklüğün kaderini değiştiren bütün liderlerimizin devlet anlayışında da önemli bir yer tutar. Ülkenin tek bir karşı toprağı bile tehlikeye düştüğünde cenk atına binen Mete Han'dan,

— «Ben size savaşmayı değil, ölmeyi emrediyorum...»

diye askerlerine haykıran Mustafa Kemal'e kadar; Vatan, her an ve her yerde aziz ve mukaddes bir sevgili olmuş bize. Ve O'nun sevgisi, milyonlarca Türk'ün manevî dünyasını bir ışık demeti gibi aydınlatıyor hâlâ.

Büyük önderler ve vatan evlatları yetiştiren bu milletin sanatçıları - dolayısıyla - ozanları ise toprak ve bayrak uğruna kalem kılıcı ile mücadele ettiler. Ve vatan denilen cananı canlarından üstün tuttular. Evet Âşık Şenlik, canını o kutsal sevgiliye yani vatana adayan ozanlarımızdan sadece biri. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda sayısız köy ve kasabayı dolaşarak, in-

sanımıza yurt sevgisini eserleri ile anlatan örnek bir gönül neferi O... Vatan, onun mısralarına girmekten sanki mutluluk duyar. Kahramanlık, dile gelir koçaklamalarında... Ve ay-yıldız nazlı nazlı salınan bir gelin gibidir Onun mısralarında... Ozanımızın şiirlerinde bir sevdadır Türk'ün vatani... Canlı bir varlık gibi konuşur âşık o topraklar ile... Sırrını açar bağına basar... Ve bir nefes gibi Onsuz olunamayacağına inanır. Çünkü O; sadece toprak, hava ve sudan ibaret değil... Bir duygu... Hani sıladan ayrılınca bir sızı düşer ya insanın içine... İşte o sızının kaynağıdır vatan... Yağmur yağınca toprak kokar ya... İşte o toprağın kokusudur vatan... Ve Türk insanının sıcaklığı, samimiyeti var ya... İşte o sıcaklığın ortasında bir yerlerde vatan...

Bilindiği gibi 19 y.y., halk şiirimizde yeni yeni incilere sahip olduğumuz bir dönemdir. Seyrani, Bayburt'lu Zihni, Sümmâni ve Âşık Şenlik işte bu inciler dizisinin en nadide örneklerindedir. Onlar yaşadıkları süre içinde nefis ve renkli güzellikler sundular iç dünyamıza. Onlar eserleri ile hâlâ yurdumuzun her karşı toprağına ayrı bir anlam katıyorlar...

Bir milleti millet yapan, maddi ve manevî değerler topluluğunun sadece küçük bir parçasıdır ozanlarımız... Bilinen bir gerçektir ki «Devlet» ol-

mak için üstünde esaret rüzgârlarının esmediği bir vatan toprağı, o rüzgârda dalgalanan bayrak ve bilinçli bir insan topluluğu yani millet şart. İstiklâl şairimiz Mehmet Akif'in de söylediği gibi «Ezelden beri hür yaşamış ve hür yaşayacak olan» Türkler, hürriyete büyük bir tutku ile bağlıdır. Toprak ise ayrılmaz bir parçasıdır bu milletin... «Kadın gibi, silah gibi» namus bilinir... Milletimiz ise; gelenek ve görenekleri, inançları, dünyaya bakış sistemi ile tek bir insan gibi. Fransız sosyolog Renan; «Zengin bir maziye sahip olmak, birlikte yaşama arzusu ve tarihten gelen mirası değerlendirme çabası...» milleti millet yapan en önemli iki unsurdur... diyor... İşte bu tarife mükemmel bir şekilde uyan ender milletlerden biriyiz... Sanaatçılar dolayısıyla ozanlarımız bu sistemin, bu mozayığın en renkli simalarıdır şüphesiz. Onlar estetik bir ruh verirler millete... Duygu ve düşüncelerimizi, günlük yaşayış şeklimizi, sevgimizi, acı ve sevincimizi işte bu 'gönül erleri'nin eserlerinde bulabiliriz...

Âşık Şenlik de bu tür eserleri ile tanınır. O'nun engin bir Türklük duygusu ile söylemiş olduğu destan ve koçaklamaları, Azerbaycan ve Kars çevresinde hâlâ dillindedir. 93 Harbi olarak bilinen 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Kars'ın Ruslar tarafından isti-

la edilmesi üzerine Şenlik yörede köy köy dolaşarak halka şiirleri ile manevi yönden güç verdi. Özellikle ozanın; «Ehli islâm olan işitsin bilsin,

Can sağ iken yurt vermeyiz düşmana...»

mısraları ile başlayan koçaklaması çok önemlidir ve civarda yaşayan halkın üzerinde büyük bir etki yaratmıştır. Sözkonusu şiir, insanımızın vatan yolunda savaşması için çakan bir kıvılcım niteliğini taşır. Şenlik, bu koçaklama ile yurt için savaşanların kesinlikle zafere ulaşacağını anlatmaktadır. İşte bütün bunlardan dolayı ozanlarımızı; sadece saz çalıp, şiir söyleyen kişiler olarak görmek doğru olmaz. Zira Onlar bir yerde toplumun gözü-kulağı durumundadırlar. Söyledikleri türküler ise zarif gönül bahçelerini gün ışığına çıkarır ve duygu derinasının derinliklerine atar bizi.

Âşık Şenlik, Türk Halk Şiiri'ne nefes veren bir 'gönül adamı'dır. Şimdi Kafkaslardan Kars'a kadar yalçın kayahlıklarda ozanın türküleri yankılanır dalga dalga... İşte o türküler âşık sazının tellerine takılır da dolaşır Türk illerini adım adım... Sonsuzluğa giden yolda rüzgârın sesine karışır... Karışır da Türk illerine hürriyetin, vatan duygusunun çiçek çiçek kokularını götürür.

Er meni
Ko öldürsün er meni
Harp edeydik er gibi
Tek yeneydi Ermeni